

Andrzej Kułakowski – uczeń i następca Profesora Tadeusza Koszarowskiego

Jan Berner

A tribute to Professor Andrzej Kułakowski

Andrzej Kułakowski urodził się 10 sierpnia 1929 r. w Warszawie, w rodzinie o głębokich tradycjach rodzinnych i wojskowych. Ojciec, Witold Kościeszka-Kułakowski był oficerem zawodowym, komendantem „Strzelca” na Francję i Belgię. Matka Zofia z Twardowskich –urzędniczka, była uczestniczką Powstania Warszawskiego i więźniarką Ravensbrück. Andrzej, uczeń szkoły Rodziny Wojskowej, ukończył gimnazjum na „tajnych kompletach”. Został członkiem ZHP i konspiracyjnych hufców polskich, a następnie Narodowej Organizacji Wojskowej

i Armii Krajowej z nr 12636. Brał udział w akcji „Burza” w Lasach Janowskich.

Powrócił do Warszawy w 1945 r. Przyjęty został do Liceum im. Stefana Batorego, gdzie uzyskał maturę w 1948 r. Studia lekarskie odbył w Akademii Medycznej w Warszawie w latach 1948-1953, działając od III roku studiów w kole chirurgicznym. Już wtedy zrodziła się chirurgiczna pasja, rozwijająca się pod wpływem wybitnych polskich chirurgów: profesorów Jana Zaorskiego, Tadeusza Butkiewicza i Jana Nielubowicza, który ją najwcześniej rozpoznał i najlepiej wyraził to w liście polecającym do prof. Tadeusza Koszarowskiego 18 VII 1953 roku:

„Kochany Tadeuszu,

Polecam Ci gorąco Kol. Kułakowskiego Andrzeja, którego mogłem poznać w czasie jego pracy w Kółku Chirurgicznym, jako bardzo sumiennego i starannego studenta, myślącego i umiającego spojrzeć na niektóre sprawy krytycznie. Chcieliśmy bardzo, aby został w Klinice, niestety nie udało się to. Mam nadzieję, że będziesz miał wiele pociechy z tego mojego „dziecka”.

Ściskam Cię serdecznie

/ – / Jan Nielubowicz”

Ryc. 1. Syn Witolda Kościeszki-Kułakowskiego
Andrzej – rok 1943

Ryc. 2. dh. Andrzej Kułakowski 1946 r. (pierwszy z lewej)
żołnierz AK nr 12636

Wprowadzenie do wykładu dedykowanego prof. Tadeuszowi Koszarowskiemu, wygłoszonego przez prof. Andrzeja Kułakowskiego w czasie uroczystości otwarcia XV Zjazdu Polskiego Towarzystwa Onkologicznego w Lublinie 21 maja 2009 r.

Ryc. 3. Maturzysta liceum im. Stefana Batorego 1948 r.

Kierownik Kliniki Chirurgicznej Instytutu Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie prof. Tadeusz Koszarowski dniem 1 sierpnia 1953 r. przyjął do Kliniki młodego lekarza, zafascynowanego chirurgią i się nie zawiódł. Pod Jego kierunkiem Andrzej Kułakowski pracował jako asystent, starszy asystent, adiunkt, docent, a od grudnia 1972 r. został godnym następcą, obejmując kierownictwo Kliniki. Kolejne etapy to specjalizacje w zakresie: chirurgii ogólnej I-go stopnia w 1959 r., chirurgii onkologicznej w 1961 r. oraz certyfikat amerykański w 1964 r. Doktorat uzyskał w 1964 r., habilitację w 1970 r., tytuł profesora nadzwyczajnego w 1978 r., zwyczajnego w 1986 r.

Chirurgiczna pasja obejmowała szeroki zakres działalności terapeutycznej, diagnostycznej i organizacyjnej. Przede wszystkim należy wyróżnić:

– Leczenie raka piersi zmodyfikowaną mastektomią i limfadenektomią, także przymostkową, operacje

Ryc. 4. Absolwent AM w Warszawie 1953 r.

odtwórcze i rehabilitację pooperacyjną. Na podkreślenie zasługuje również powołanie klubu kobiet po mastektomii „Amazonki”. W uznaniu za to niezwykle ważne przedsięwzięcie dla polskich kobiet – pacjentek Klub obdarzył prof. Andrzeja Kułakowskiego Honorowym Członkostwem i legitymacją nr 1;

– Leczenie nowotworów głowy i szyi z zabiegami odtwórczymi, operacje jądra, tkanek miękkich, kości, czerniaka, raka skóry i ziarnicy, limfadenektomie zaotrzewnowe;

– Chirurgiczne i skojarzone leczenie raka przełyku, resekcje mięszu wątroby, operacje jelita grubego, hemipelwektomię z zaoszczędzeniem kończyny.

Prof. Andrzej Kułakowski miał istotny wpływ na rozwój badań endoskopowych, odżywiania pozajelitowego, czy metod zwalczania bólu.

Działalność chirurgiczna miała wsparcie w prowadzonych badaniach naukowych, wykonywanych w Instytucie m.in. w ramach umów z WHO, RWPG i EORTC. Wyniki ich były publikowane w ponad 200 pracach w piśmiennictwie krajowym i zagranicznym, a także przedstawiane na licznych zjazdach i konferencjach naukowych, w tym w Europie, ZSRR i USA.

Na uwagę zasługuje również pełna zaangażowania działalność dydaktyczna w ramach CMKP, ESSO, Polskiej Szkoły Onkologii i seminariów dla lekarzy specjalizujących się w onkologii. Należy tu wymienić współautorstwo 8 podręczników i skryptów, 13 monografii i prac redakcyjnych, wiele opinii i recenzji oraz filmów dydaktycznych. Prof. Andrzej Kułakowski jest kierownikiem specjalizacji 18 chirurgów, promotorem 17 doktoratów oraz opiekunem 3 prac habilitacyjnych.

Działalność organizacyjna prof. Andrzeja Kułakowskiego rozwijała się szczególnie dynamicznie od chwili objęcia kierownictwa Kliniki w 1972 r. i podjęcia funkcji

Ryc. 5. Chirurg, onkolog, kierownik kliniki chirurgii onkologicznej od 1972 r.

Ryc. 6. Andrzej Kulakowski
– Dyrektor Centrum Onkologii – Instytutu im. Marii Skłodowskiej-Curie 1991-1998 r.

zastępcy Dyrektora Instytutu ds. klinicznych, a następnie podczas pełnienia funkcji Dyrektora Naczelnego Centrum Onkologii – Instytutu im. Marii Skłodowskiej-Curie w latach 1991-1998. Spośród wielu innych osiągnięć, tylko niektóre to: prezydentura Organizacji Europejskich Instytutów Onkologii (OECI) w latach 1996-1999, aktywna działalność w WHO, Melanoma Group EORTC, ESSO, WFSOS, a także w Towarzystwie Chirurgów Pol-

skich, utworzenie Sekcji Chirurgii Onkologicznej TChP i organizowanie corocznych konferencji naukowo-szkoleniowych, a od 1994 r. w powstałym Polskim Towarzystwie Chirurgii Onkologicznej. W roku 1994 został współzałożycielem stowarzyszenia pod nazwą Towarzystwo Marii Skłodowskiej-Curie w Hołdzie, a od 1995 r. jego prezesem.

Ryc. 7. Andrzej Kulakowski odznaczony Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski przez Prezydenta RP (1995)

Ryc. 8. Na budowie Centrum Onkologii
J. Steffen, S. Wesołowski, T. Koszarowski, A. Kułakowski (1986 r.)

O dużych umiejętnościach organizacyjnych i uznaniu, jakim się cieszy świadczy także fakt, iż na emeryturze zaproponowano prof. Andrzejowi Kułakowskiemu udział w Komitecie Doradczym w Instytucie Litewskiego Centrum Onkologii w Wilnie (2000), stanowisko Konsultanta Działu Chirurgii w Świętokrzyskim Centrum Onkologii w Kielcach (2001) oraz konsultacje w prowadzeniu prac naukowych i doktoratów pracowników Kliniki Chirurgii Centrum Onkologii w Gliwicach (2002).

Prof. Andrzej Kułakowski jest członkiem wielu towarzystw naukowych w kraju i zagranicą. Został wyróżniony Honorowym Członkostwem m. in. przez Polskie Towarzystwo Chirurgii Onkologicznej (2000), American College of Radiology (2008) oraz wieloma medalami, w tym Medalem 50-lecia łódzkich wydziałów medycznych (1995) i Medalem Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego (1997), a także innymi odznaczeniami i nagrodami naukowymi.

Prof. Andrzej Kułakowski został uhonorowany przez Prezydenta RP Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski (2001), doktoratem *honoris causa* PAM (2005) i szczególnie cenionym Krzyżem Armii Krajowej.

Wizytując budowę Centrum Onkologii w Warszawie, prof. Tadeusz Koszarowski wraz z prof. J. Steffenem, prof. S. Wesołowskim oraz ze swoim uczniem i zastępcą prof. A. Kułakowskim miał w roku 1986 powód do zadowolenia nie tylko z widocznych postępów i zaawansowania budowy, ale też satysfakcję z dokonanego niegdyś wyboru asystenta, a potem następcy.

Prof. dr hab. med. Jan Berner